

**Uzak, İnsansı ve Kusurlu Tanrı
İmgesinin Aşılması:
Hayalet Avcıları
Örneđi**

Ağustos 2022
Selim Çalışkan
gerceginkitabi.wordpress.com
gerceginkitabi.com

Okurlardan İbrahim'in bu güzel ve ayrıntılı incelemesini Uzak, İnsansı ve Zayıf Tanrı İmgesi yazımda çizmeye çalıştığım büyük resmin içinden bir piksel olarak paylaşıyorum. Burada filmleri değil, filmler üzerinden Batı basını ve eğlence kültürünü, dahası "popüler kültür" denen şeyi okuyoruz. Bu filmler, sudan çıkardığımız iki balıktır. Kokuyu tanıdığınızda aynı sudan çıkan bütün balıkları ayırt etmeye başlar, başka denizin balığı olarak yutturma girişimlerine hedef olmazsınız. Batılı kültürün hiç de evrensel olmadığını ve binlerce yıldır sürüp giden pagan kültürün devamı olduğunu anlarsınız. Çocuklarınıza bu tür eğlence ürünlerini yedirerek onları öldürdüğünüzü (6:137, 17:31) anlarsınız. Bakara'nın hemen başındaki o kişilerin kimler olduğunu anlar, "şu beyinsizler gibi mi inanalım" sözünün uygulamasını görürsünüz. "Uzun" diyerek okumazsanız göremezsiniz...

Giriş

Yazıyı okuyacaklar "böyle bir seri için bu kadar uzun incelemeye ne gerek vardı" diyebilirler. İlk olarak duygusal sebepler, serinin bende ayrı bir yeri vardı. Çocukluğumda (çizgi filmleri dahil) defalarca kez izlediğim filmlerdir bunlar. Fakat daha önemli olan neden ise, böyle ciddi görünmeyen çerezlik kurguların, izleyeni beklenenden daha çok etkileme ihtimaline inanmamdır. Ailecek izlenecek sakıncasız, her yaşa uygun bir komedi filmi gibi gösterilmesine rağmen ciddi olduğunu düşündüğüm göndermeleri var.

"Bu yaz dünyayı kurtarmak için geliyorlar."

Uzun yıllar sonunda şunu net şekilde anladım ki, Hollywood yapımlarına sadece para kazanmak için çekilen ticari ürünlermiş gibi bakılmaması gerekiyor. Bütün kurgu eserler gibi bu yapımlar da üreticilerinin zihin dünyasını yansıtır. Kendi hayat görüşlerini, yaşanmışlıklarını, hayallerini ve olmasını istedikleri dünyayı işliyorlar bu kurgulara. (Yakın zamanda yayınlanacak olan Amazon yapımı Yüzüklerin Efendisi dizisi, "SJW"¹

¹ İngilizce konuşan ülkelerde eşitlik, ırkçılık karşıtlığı ve özellikle feminizm eylemcilerine verilen ad; "toplumsal adalet işçisi"nin kısaltması.

içerikleri sebebiyle şimdiden büyük eleştiriler alıyor. Derdi para olan kitaplara sadık kalırdı. Demek ki, görünürde dünyanın en zenginlerinden olan Jeff Bezos'un aklında başka bir şey var)

Filmler eski ama yine de masum gibi görünen kurgulara karşı farkındalık oluşmalı. Zaten yapılan göndermelerin aradan geçen 30 küsur seneye rağmen günümüzden çok da uzak olmadığını fark edeceksiniz.

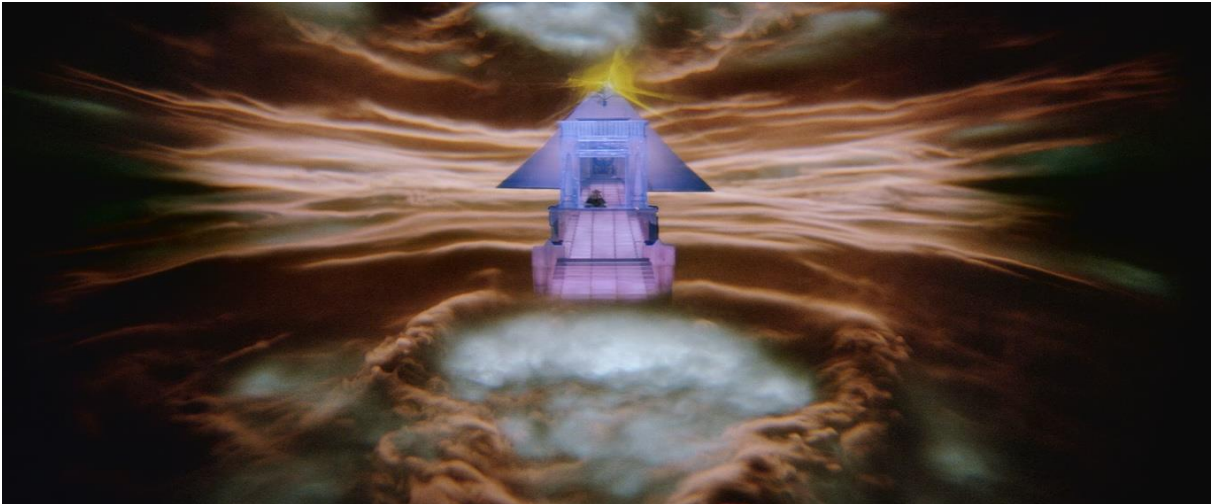
Bu yazı özellikle "ben çocuğuma din aşılması yapmayacağım, büyüyünce kendi seçsin" diyen ebeveynlere yönelik. 5-6 yaşlarından itibaren ellerine tablet/telefon verdiğiniz ve internette özgür bıraktığınız çocuklarınız, bu gibi kurguların ve modern anlatıların etkisiyle on seneye kalmadan büyük oranda dinlerini yani aslında ahlaklarını belirlemiş olacak.

Bu iki film eski efsane kişiliklerinin modern dünyayı işgalini ve bilimin gücünün onları yok etmesini. Ardından geriye sadece hümanizm kalıyor.

Ghostbusters (1984)

Film yaşlı bir görevlinin kütüphanede hayalet görmesiyle başlıyor. Üniversitede çalışan bilim adamları Venkman, Ray ve Egon olayla ilgileniyor ve hayaleti gözleriyle görüp fiziksel kanıt topluyorlar. Daha sonra üniversiteden atılınca eski bir itfaiye binasını alıp hayalet avlama işine giriyorlar.

Burada filme Dana Barrett karakteri dahil oluyor. New York'ta Central Park manzaralı bir gökdelen dairesinde yaşayan Dana, çalışan, spor yapan, çello çalan, yalnız yaşayan bekar bir kadın (şehirli, kültürlü, modern kadın imgesi). Alışverişten evine dönünce buzdolabından hırıltılar geldiğini duyuyor. Dana dolabın kapağını açtığında aşağıdaki manzara ile karşılaşılıyor:

Piramit ve tepesindeki ışık sembolüne dikkat edin. Filmin sonunda yine göreceğiz. Kapının ortasında köpek benzeri bir yaratık görünür, hırıltının kaynağı o. Korkuya kapılan Dana daha sonra reklamlarda gördüğü hayalet avcılarında yardım istemeye gidiyor.

Lüks bir otelden hayalet ihbarı gelir ve olay yerine giderler. Burada grubun bilim adamı yönü en ağır basan üyesi Egon önemli bir uyarı yapar: Sakın ışınları kesiştirmeyin! Filmin sonuyla bağlantılı. Ekibimiz nükleer içerikli silahlarını kullanarak ilk hayaletlerini yakalar ve basında popüler olmaya başlarlar.

Hayalet Avcılarının ulaştığı şöhret birilerinin dikkatini çeker ve filme Walter Peck karakteri dahil olur:

Çevre koruma derneğini temsil eden Walter, film boyunca somurtkan bir yüz ifadesi takınır. Ekibimizi şarlatanlıkla ve doğaya zarar vermekle suçlar. Adeta "bilim düşmanı" kıskanç bir cahil profili çizer.

Venkman'la konuşmasından istediğini elde edemeyen Walter, daha sonra geri gelmek üzere gider. Bu sırada Dana Barrett'ı görürüz. Dolabında gördüğü yaratık tarafından bedeni ele geçirilir. Aynı yaratıktan bir diğeri de erkek komşusunun bedenini ele geçirir. Bunlar anahtarcı (*keymaster*) ve kapı muhafızı (*gatekeeper*) olarak filmin sonunda Gozer adlı Sümer tanrısının New York'u işgal etmesini sağlayacak.

Ekibe sonradan dahil olan Zeddemore ile Ray'i arabada görürüz. Zed Ray'e "Tanrı'ya inanıyor musun" diye sorar ve Ray'de "hiç tanışmadık" der. Hayaletlere inanıyor çünkü onları gördü ve varlıklarını bilimsel olarak kanıtladı. Ama Tanrı hakkında hala kuşkusu var çünkü elinde empirik delil yok. Ray maseleye pozitivist yaklaşırken bilimden pek çıkmayan Zed "ben inanırım, İsa'nın stilini seviyorum" der. Burada "Tanrı'ya inanmak avamın işi, bilim insanları delili olmayan şeye inanmaz" mesajı var gibi. Daha sonra Zed Kitabı Mukaddes'ten ve ölümlerin dirilmesinden bahseder. Ray'de "Yeni Ahit'in Vahiy bölümünün 7/12 dizesini hatırlıyorum" der ama 6/12 ayetini okur:

Kuzu altıncı mührü açınca, büyük bir deprem olduğunu gördüm. Güneş keçi kılından yapılmış siyah bir çul gibi karardı. Ay baştan aşağı kan rengine döndü. (incil.info)

Gerçekte vahiy bölümü 7/12 dizesi bu:

Amin!

Övgü, yücelik, bilgelik,

Şükran, saygı, güç, kudret,

Sonsuzlara dek Tanrımız'ın olsun!

Amin!"

Ben bunu Reddit'ten öğrendim. Bir film hatası olma ihtimalini düşük görüyorum. Ray bilim insanı olduğu ve Tanrı için "henüz tanışmadık" dediği için bu hatayı yapmasını Yeni Ahit bilgisinin zayıflığına yorabiliriz. Çünkü o bilim insanı, okuyup hatırlaması gereken daha önemli ve gerçek kitaplar olmalı değil mi? (ya da bir hata oldu ve filmi çekenlerden kimse fark etmedi, kitap bilgileri zayıf)

Kamera arabadan uzaklaşmaya başlar ve karanlık bir New York manzarası görürüz. Zed ve Ray'in mahşer gününden bahsetmesinden sonra gelir bu görüntü.

Venkman'dan posta yiyen Walter bu sefer mahkeme emri, bir polis ve bir teknisyenle geri döner. Yakalanan hayaletlerin depolandığı birimi zorla kapatmak niyetindedir.

Ekibin bilimcisi Egon bu birimin kapatılmaması gerektiğini basit bir şekilde anlatmaya çalışır. Bu sırada Venkman'da gelir ama çok öfkeli bir profil çizen Walter uyarıları ciddiye almaz ve yetkisini kullanarak üniteyi zorla kapatır.

Tüm filmi hayalet avcılarının gözünden izlediğimiz için Walter'ın bu bilgisizce suçlayan saldırgan tavrı, izleyicinin kendisinden ve onun temsil ettiği zihniyetten nefret etmesini sağlıyor. Benzer bir nefreti Kovid döneminde de görmüştük. Medyanın gazına gelen birçok insan aş olmak istemeyenlere aynı şekilde yaklaşmıştı. Olayları tek bir bakış açısıyla gördükleri için olmuştu bu. Ne zaman televizyonu açsalar "aş olun" ya da "aş olmasanız şunlar başınıza gelir" diyen bilimadamlarını, siyasileri ve ünlüleri

görüyorlardı. Sonuçta iş aşı olmayı reddeden insanlarla dalga geçip hakaret etmeye kadar gitmişti. Hatta ölenlerle de dalga geçildi.

Fakat burada ciddi bir fark var. Walter cahilce ve kıskanç bir ruh haliyle hareket ederken aşı olmak istemeyen insanların azımsanmayacak bir bölümü mantıklı savlar öne sürerek kendilerini savunmuştu. Fakat insanlar bu gibi filmlerin ve yanlış haberler yapan medyanın etkisinde daha fazla kaldıkları için Walter gibilerle aşı sürecini makul bir şekilde sorgulayan insanları aynı kefeye koydu ve bilim düşmanlığıyla suçladı.

Ayrıca yönetmen ve senarist ve tabii ki parayı koyup düdüğü çalan yapımcılar isteseydi Walter böyle bir karakter olmazdı. Meseleye daha profesyonel ve sakin bir tavırla yaklaşabilirdi. Mesela ekibimize nükleer donanım kullanma ruhsatlarının olup olmadığını sorabilirdi ki bu makul bir soru olurdu. Bu silahların doğaya ve insanlara verebileceği potansiyel zararlar için bilirkişilere danışabilirdi. Ya da hayaletlerin varlığına dair kanıtlar isteyip bunları değerlendirebilirdi. Ama Walter böyle bir karakter olmadı. Çünkü filmi çekenler onu insanların gözünde cahil bir bilim düşmanı, hatta büyüçülük iftirası atıp insanları yakan engizisyon yetkilileri gibi göstermek istediler. Hayalet avcılarının ve bilimin yanında olmamız için böyle bir kötü karakter yazdılar.

Walter'ın sebep olduğu patlamanın etkisiyle hayaletler New York'a dağılıyor. Tek kötü sonuç bu değil, Sümer tanrısı Gozer'in şehri işgal süreci de tetiklenmiş oldu. Film bize burada cehaletle, yobazlıkla Tanrı'nın var olması arasında bağ kurdurmak istiyor.

Yaptığı hareketin sorumluluğunu almayan Walter ekibimizi suçlar. En mülayim karakterlerden olan Egon bile bu duruma dayanamayıp söverek Walter'a saldırır. Nihayetinde bilim insanlarımız kısa bir süreliğine de olsa nezarete düşüp modern çağın Galileo'su olurlar.

Bilim insanlarıyla uğraşmaya başladığından beri yüzü hiç gülmeyen Walter.

Nezarette Dana'nın oturduğu bina hakkında önemli bilgiler ediniriz. Binanın mimarı gizli bir cemiyete üyemiş ve tüm bina bir boyut kapısı olacak şekilde özel materyaller ile inşa edilmiş. Filmin sonu da bu binanın çatısında geçecek.

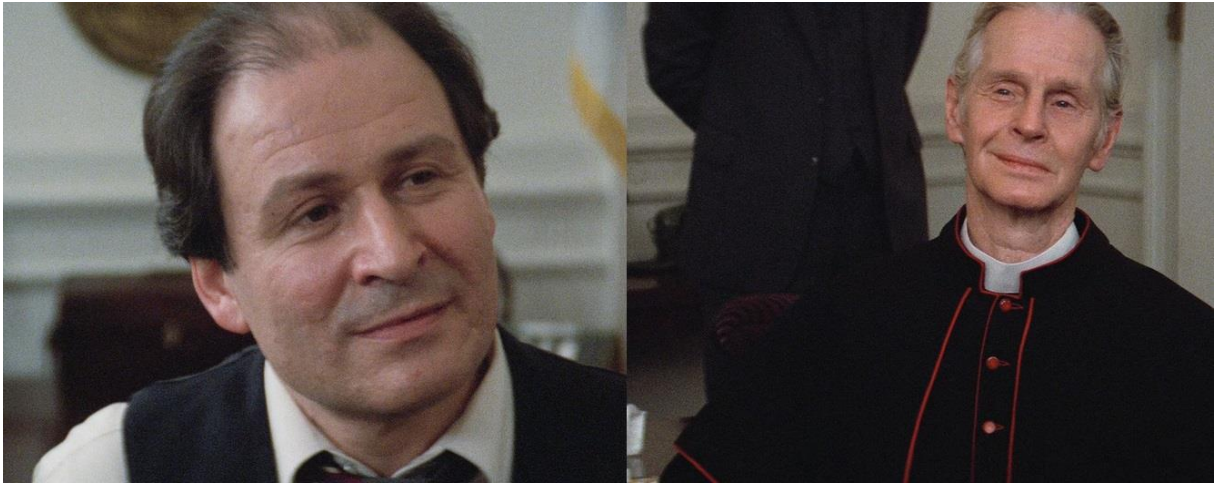
Hayaletler etrafa dağılıp şehri birbirine katınca belediye başkanı hayalet avcılarını yanına çağırır. Odada Walter da vardır. Hayalet avcılarının insanlara sinir gazıyla halüsinasyon gördürdüğünü ve ışık oyunları yaptığını söyler. Engizisyoncu tavrı devam ediyor, ekibi büyücülükle suçluyor. Ardından belden aşağı sözler söylenir ve kavga çıkar. Tabi biz tüm filmi ekibimizin gözünden izlediğimiz ve onların sahtekar olmadıklarını bildiğimiz için Walter'ın karşısında konumlanırsınız.

Bu sırada odaya kardinal girer ve eli öpülür. Başkana kilisenin bu olay karşısında tarafsız kalacağını (kısaca bir işe yaramayacağını) ve bu olayın Tanrı'dan bir işaret olduğunu söyler. Halbuki ekibimiz ve filmi izleyenler olarak biz biliyoruz ki bu gelen Sümer tanrısı. Haliyle Kitabı Mukaddes'teki anlatılar boşa çıkmış oluyor. Ama onların bundan haberleri yok. Hala olayı kehanetlere yoruyorlar. Film bize burada bilim insanlarının gerçeği bildiğine fakat bilgisiz insanların geleneksel anlatılara inanmaya devam ettiğine dikkat çekmek istiyor. Kısaca bilim=gerçek, din ve gelenek=hurafe mesajı.

Ayrıca işgale gelen tanrının Sümer'den olması da dikkat çekici. Çünkü modern dinler tarihi anlatısı sıklıkla "İslam ve Hristiyanlık Yahudilikten, Yahudilik de Sümer'in artçısı Babil'den etkilenmiştir, semavi dinlerin kökeni Sümerlerdir" der. Filmin sonunda Sümer'den gelen bir tanrıyı görünce izleyiciler olarak bizler de bu anlatının bir tarafı oluruz.

Kardinal'den sonra sözü ekibimiz alır. Eski Ahit'ten ve kıyamet kehanetlerinden bahsederler ama nezarete konuştukları şeylerden söz etmezler. Dertlerini anlatmak için gerçeği söylemek yerine odadakilerin anlayabileceği örnekler verirler. Tabi ki filmi izleyenler olarak bizler de gerçeğin ne olduğunu biliriz. Sonra Venkman konuşmaya başlar: "Yanılsak hapse gireriz ama haklıysak ve bu şeyi durdurabilirsek milyonlarca kayıtlı seçmenin hayatını kurtarmış olursunuz" der ve sırtır. Bunu duyan başkanın ve kardinalin de yüzü güler. Sonra da Walter kapı dışarı edilir.

Bilimadamlarının derdi şehri kurtarmak ama din ve devlet adamları siyasi çıkarlarını gözetiyorlar. Benzer bir durumu yakın tarihli Don't Look Up (2021) filminde de görmüştük. Orada da ilk başta uyarıları ciddiye alınmayan bilim insanları daha sonra siyasi çıkarlar uğruna kullanılmak istenir. Fakat yine dinlenmezler ve dünya yok olur.

Kuran'da işin ehline verilmesini buyuran ayet vardır (4:58). Kriz anlarında din adamı sınıfı halka moral verebilir ama işleri bilenlere emanet etmek gerekir. Burada bir sıkıntı yok ama film sanki var olması gerekiyormuş gibi din-bilim savaşına gönderme yapar ve filmin sonunda Tanrı'yı mağlup edip şehri kurtaran hayalet avcıları üzerinden kazananın "bilim" olduğu fikrini aşılır. Birazdan göreceğiz, Yahudi ve Hristiyanlar sadece dua ederken bilim insanları canlarını ortaya koyuyor ve şehri kurtarıyorlar.

Ekibimiz kısa süre önce nezaretleyken şimdi polis, asker ve giyimlerinden anladığımız kadarıyla özel servisin koruması altında Dana'nın oturduğu gökdelene doğru gidiyorlar. Artık iyice emin oluyoruz, kurtuluşumuz sadece bilim insanlarına bağlı.

Bu sırada binanın önünde giyimlerinden Yahudi, Hristiyan ve seküler olduğunu düşündüğümüz New Yorkluları görüyoruz. Hayalet avcıları gelince tezahürata başlıyorlar.

Ekibimiz binanın önündeyken havaya karanlık çöküyor, yer yarıyor, binadan taşlar düşüyor. Mini bir kıyamet sahnesi. Bu görüntüler gösteriliyor ki bilimadamları ne kadar büyük bir felaketi önlemişler iyice anlayalım.

Binanın tepesinde vücutları ele geçirilen Dana ve komşusu oturuyor. Biraz sonra şimşekler çakıyor, kapı açılıyor ve yaratık formuna geçiyorlar. Bu anda filmin başında buzdolabının içinde gördüğümüz piramit ve tepesindeki ışık tekrar ortaya çıkıyor ve Gozer geliyor.

Bu sembollerin masonlukla, masonluğun hümanist değerlerle, hümanizmin insan merkezli ve Tanrı'yı toplumsal hayattan çıkarmayı amaçlayan laik devlet sistemleriyle doğrudan bağlantısı vardır. İki filmde de tanrısal varlıkların mağlup edilip özgür ve seküler New York'un kurtarılması teması işleniyor.

Bu ve benzeri mason sembollerinin filmler, müzik klipleri, oyunlar ve hatta çizgi filmlerde kullanımlarıyla ilgili internette bolca içerik bulabilirsiniz.² En çok bilineni kurucu babalarının arasında masonların da olduğu ABD'nin para birimi 1 doların arkasındaki piramit ve tepesindeki göz sembolüdür.

Batı Aydınlanması dönemi sanatçısı ve mason locası üyesi Mozart'ın ölmeden bir kaç ay önce, 1791 yılında sahnelediği Sihirli Flüt (Die Zauberflöte) operası da baştan sona mason şifresiyle doludur. Bunu bilmeyen izleyiciye bir şey anlamadan "alkışlamak" düşer. Başta oyunun librettosunu yazdığı düşünülen ve Mozart'ın arkadaşı olan Schikaneder olmak üzere Mozart'ın çocukluk yıllarından itibaren tanıdığı ve yakınlık kurduğu pek çok kişi masondur. Bunların çoğu aydınlanmacı fikirleri destekleyen soylu, tüccar, sanatçı ve bilim insanlarından oluşur. Yine tanıdıkları arasında *illuminatlar* da vardır.³

² Türkçe kaynak olarak Cemre Demirel'in bloguna bakılabilir.:

<http://michaelsikkofield.blogspot.com/2011/07/stanley-kubrick-zihin-kontrolu-ve.html>

http://michaelsikkofield.blogspot.com/2013/02/subliminal-mesajlar-cizgi-filmler-ve_8357.html

³ Katharine Thomson - Mozart'ın Yapıtlarındaki Masonik Örgü

Operanın günümüzde sahnelenmesinden bir örnek

Sihirli flüt ve hayalet avcılığı kurgu eserler olarak mason ve Yahudi yapımcıların zihin dünyasını resmeder. Bu dünyada aşk, sevgi, kardeşlik, özgürlük, bilimin gücü gibi hümanist ve Aydınlanmacı fikirler vardır. İzleyici operada müziğin, sinemada görsel efektlerin etkisiyle bu dünyanın içine girer, bu fikirlerden etkilenir.

Filmde Gozer'dan "yok edici" (*destructor*) diye bahsedilir. Tanrı ve yok edici sıfatının yan yana kullanılması tesadüf değil. İzleyicinin algısında Tanrı, kötü bir varlık olarak kodlanmak isteniyor. Tanrının karşısındaki bilim adamlarıysa insanlığın iyiliği için canlarını feda etmeyi göze alan kahramanlar. Tanrının yıkıcılığına karşı güvenebilecekleri manevi değerleri ve teknolojileri var. Amaç dünyayı Tanrı'nın baskısından kurtarıp özgürleştirmek. "Tanrı" yerine Hristiyan kültüründe ecinni anlamındaki *demon* kavramı kullanılabilirdi ama kullanılmayı seçmişler. Aslında geç dönem Mezopotamya, Mısır, Hint mitolojilerinde gördüğümüz Set, Şiva, Ehrimen gibi kötücül tanrıların veya tanrıçılıkların Tek Tanrı'nın yok edici yönünü, karşılarında duran Horus, Vişnu, Ormazd gibi kişiliklerin ise iyicil, sevecen yönünü temsil ettiği iyi biliniyor.

“Tanrının oğlunun” karşısındaki Deccal karakteri de aynı karşıtlığı ve bölünmüşlüğü sürdürmek isteyen paganların icadıdır.

Gozer geldikten sonra çeşitli numaralar yapar ve ekibimizle şehri zor durumlara sokar. Tam her şey bitti derken grubun bilimcisi Egon filmin başlarında yaptığı uyarıyı hatırlatır ve ışınları kesiştirmekten bahseder. Bunun çok tehlikeli olduğu konuşulur ama yapacak başka bir şey yoktur. Bilimadamlarımız ölümü göze alarak planı uygular ve büyük bir patlama olur.

Ve puff. Evet, bu kadar, bir nükleerlik canı varmış Gozer'ın. Gördün mü şu teknolojinin gücünü?

Tanrı'yı haşa yok etmek için kullanılan teknolojinin nükleer içerikli olması da önemli. Buradan ABD ordusunun nükleer gücüne gönderme yapıldığını düşünüyorum. 1996 yapımı "Kurtuluş Günü" filminde de üstün teknoloji sahibi istilacı uzaylılar ABD hava kuvvetleri tarafından mağlup ediliyordu.⁴

İkinci Dünya Savaşı'nı ABD lehine bitirdiği söylenen, ardından Soğuk Savaş yılları boyunca dünyayı yok edeceğinden bahsedilip korku salınan bir güçtür nükleer teknoloji. Bu filmde Tanrı'yı bile yok edebilecek şekilde gösterilmesini manidar buluyorum. Biz bu tarz filmleri çocukluk yaşlarından itibaren izleyip durduk. Sık sık "adamlar yapıyor abi" derken, Amerika'ya karşı hayranlık ve korku ile karışık bir saygı da duyduk. Bazen halkına, bazen bilim adamlarına, bazen ordularına karşı...

Bu filmlerin bir başka etkisi de ABD'nin dünyanın polisi olduğu ve insanlık için hareket ettiği fikrini dünyaya yayması. "Antik bir tanrı mı gelmiş, uzaylılar gezegenimizi işgal mi ediyor, Irak ve Afganistan küresel teröre destek mi veriyor, Türkiye'de ya da Latin Amerika'da bir yerlerde anti-demokratik hükümetler küresel sistemden mi çıkmaya çalışıyor... Merak etmeyin, Amerika Birleşik Devletleri yardım çılgınlıklarına sessiz kalmayacaktır!"

Gozer mağlup edilir, korktuklarının aksine ekibimize bir şey olmaz, Dana ve komşusu da tekrar insana dönüşür. Bu sırada Walter'ı son kez, *marshmelova* bulanmış ve feryat ederken görürüz. Kötü adamımız yine kaybetmiştir.

⁴ Bilim-kurgu kültüründe uzaylıların Tanrı yerine kullanılan vekil kavram olduğunu yazmıştım. Film ve öykülerde "uzaylının" yerine "Tanrı" koyun, nasıl cuk oturduğunu görürsünüz. –Selim Çalışkan

Ne uğraştılar senle Walter...

Ekip çatıdan inip aşağıdaki kalabalığa karışmaya gider. Bu sırada Zed karakteri ellerini iki yana açıp sevinç içinde filmdeki son repliği söyler.

"Bu şehri seviyorum!" Ülke demedi, şehir dedi. Bu vurgunun sebebini ikinci filmde daha iyi anlayacağız.

Bu son cümleden sonra filmin meşhur müziği çalmaya başlar ve bir Hollywood klişesi olarak başrol kadın ve erkek oyuncular öpüşür. Sonra New York şehri sakinlerinin hayalet avcılarını sevinç gösterileriyle selamladıklarını görürüz. Yahudi, Hristiyan ve seküler New Yorklular farklılıklarını bir kenara bırakıp "tanrısız" özgür dünyanın mutluluğunu yaşarlar. Tam arabaya binerken bir papaz Venkman'ın başına dokunur ve onu kutsar, Venkman da hafiften güler. Sanki "sizin inanç boş çıktı, daha biraz önce Sümer'den gelen bir tanrıyı yok ettik" der gibi.

© 2014 Dr. David E. Graves

Bema of the synagogue in Sardis

Üstte: Gozer'in geldiği kapı. Allta soldan sağa: Mısır tanrılarının simgesi olan dikilitaşlar; Yunan tapınağından bir sunak; Sard havzasında bema (Tevrat mushafının okunmak için yayıldığı tören masası)

Filmin yönetmeni ve yapımcısı Ivan Reitman ve icra yapımcısı Bernie Brillstein Yahudi'dir. Ayrıca Kasım 2021'de vizyona giren *Ghostbusters: Afterlife* filminin yönetmeni ve senaristlerinden birisi olan Jason Reitman, Ivan'ın oğludur. Diğer senarist Gil Kenan da Yahudi'dir.

Yahudilerin Hollywood'daki nüfuzları çok iyi bilinen ama fazla konuşulmayan bir şey. Burada önemli nokta aynı Yahudilerin yüzlerce yıl boyunca bir yandan tektanrıcılık mesajının taşıyıcısı olmaları, diğer yandan da onu en çok inkar edenler arasında bulunmalarıdır. Kuran ve Kitabımukaddes'te Yahudilerin bu yönlerinden bahseden çokça bölüm vardır. Bu filmler bu geleneğin devamıdır.

Dinin gerçekte ne demek olduğu, dinsiz insan olamayacağı, tüm dinlere eşit bir mesafede olan "dinsiz" bir devlet yapılanmasının kurulamayacağını kavradıktan sonra birçok konudaki fikirlerim değişti.

Şimdi ikinci filme geçelim, orada daha yoğun hümanist mesajlar olacak.

Ghostbusters II (1989)

Filmin başında New Yorkluları gergin görürüz, devamıyla bağlantılı bir detay. Bebek arabasıyla birlikte Dana Barrett karakteri de görünür. İlk filmin sonunda öpüştüğü Venkman'dan ayrılmış, sonra başka bir adamla evlenip çocuk yaptıktan sonra ondan da ayrılmış. Artık bekar, yalnız yaşayan, çocuklu bir kadın. Orkestrada çalmasının yanında bir müzede resim restorasyonu da yapıyor.

Evinin önüne geldiğinde çocuk arabası birden kendi kendine hareket etmeye başlıyor ve uzun süren bir takipten sonra aniden duruyor. Bu olay sonrasında Dana, ekibimize danışmaya karar veriyor.

Dana'nın çalıştığı müzeye bir resim geliyor. Bu resim 17. yüzyılda yaşayan Vigo isimli Karpatlı zalim bir adama aitmiş. Filmin sonundaki kötü varlık bu olacak. Aslında efsaneleşmiş bir insan ama tanrısal güçleri de var ve başarılı olursa dünyaya kötülük getirecekti. Muhtemelen yine Karpatlı olan ve daha sonra "Drakula" olarak efsaneleştirilen, insanları kazığa oturtmakla ün yapmış Vlad Tepes'e bir gönderme. Bu

resim daha sonra dile geliyor, Dana'nın biriminin başındaki Yanoş'u (adı ve aksanından Doğu Avrupalı olduğu düşünülen bir karakter) etkileyerek ondan bir çocuk yapmasını istiyor. Böylece yılbaşı gecesi bir ritüelle çocuğun bedenini ele geçirecek. Yanoş'un aklına da Dana geliyor.

Dana yardım isteyince ekip araştırma yapıyor ve çocuk arabasının durduğu sokaktan yoğun sinyal alıyorlar. Kaçak bir kazıyla pembe bir balçığın yer altından nehir gibi aktığını keşfediyorlar. Balçıktan bir örnek alırken kaza oluyor, şehrin elektriği kesiliyor ve yakalanıp mahkemeye çıkarılıyorlar.

Mahkeme sahnesi engizisyon duruşması gibi geçiyor. Hayalet avcılarında hoşlanmayan belediye başkanının adamı Jack, hırslı bir avukat kadın ve ekibimize sürekli bağırıp duran karikatür gibi bir yargıç görüyoruz.

Yargıç işi o kadar abartıyor ki imkanı olsa atalarının geleneklerine dönüp ekibimizi kazıkta yakmak isteyeceğinden bile bahsediyor. Bir komedi filminde böyle bir sözün söylenmesi ilginç. Batılılar tektanrıçılıktan kopup hümanizme geçince "çağdışı" bedensel cezaları kaldırmışlardı. ABD'de idam var ama o da her eyalette uygulanmıyor. "Kazıkta yakmak" söylemiyle ekibimizin eskilerin büyücülükle suçlanan insanları gibi görüldüğünü iyice anlamış oluyoruz.

İlk filmdeki Walter, bu filmdeki Jack ve yargıç karakterleri eskinin bu "bilim düşmanı yobaz" zihniyetini yansıtıyor ve filmleri izleyen insanların bu zihniyetin karşısında, bilim insanlarının yanında konumlanmasını sağlıyor. Sonra aynı insanlar televizyonda "aşılın" diyen bilim adamlarını da görüyor. Ardından aşılın istemeyenlerle karşılaşınca da bu gibi kişileri birer Walter, Jack ya da yargıç gibi görür oluyorlar. En masum, en çerezlik gibi görünen kurgu eserler bile böyle etkiler meydana getirebilir.

Hangisi kurgu, hangisi gerçek? Solda, insanlığın sonunu getirecek bir kuyruklu yıldızdan bahseden mi, yoksa sağda, küresel ısınmanın insanlığın sonunu getirme ihtimalinden bahseden mi? Hangi Leonardo DiCaprio'ya inanalım? Don't Look Up filmi insanları iki kutba ayırıyor; Bilime güvenenler ya da her şeyi Yahudi komplosu gören cahiller. Filmin Kovid döneminde yayınlanması rastlantı olmasa gerek.

Yargıç öfkeli bir şekilde bağırıp çağırınca yer altından alınan ve duruşmaya da getirilen pembe sıvı hareketleniyor ve içinden iki hayalet çıkıyor. Bu hayaletlerin yargıç tarafından idam ettirilmiş eski mahkumlar olduğunu öğreniyoruz. Daha sonra aynı yargıç, biraz önce kazıkta yakmaktan bahsettiği bilim insanlarından yardım ister oluyor. Tarihsel bir göndermeyle eskinin din düşmanı, sahtekar ya da büyücüleri olarak görünenler, şimdinin kurtarıcılara dönüşüyor. Bilim, geleneği ilk filmdeki gibi yine kendisine muhtaç ediyor.

Yargıçla yapılan pazarlıkların ardından ekip hayaletleri yakalıyor ve şehirde tekrar popüler oluyorlar. Bu sırada hayaletler hırslı avukat kadının da aklını alıyor. Bilim düşmanlarının bir bir küçük düştüğünü görüyoruz.

Daha sonra pembe balçık ile ilgili detayları öğreniyoruz. Bu sıvı negatif duygulara tepki veriyormuş. Şehrin her yanında bu sıvının ve hayaletlerin ortaya çıkmasının sebebi insanların gergin olmasıymış. Aynı şekilde pozitif duygulara da cevap veriyor. Bir tost

makinesine bu sıvıdan sürülüyor ve neşeli bir şarkı eşliğinde hareket ettiği görülüyor. Filmin sonunda bu bilgiyi kullanacaklar.

Eğer farklılıklarımıza ve inançlarımıza rağmen kardeşçe yaşarsak dünyamız hayaletlerin, kötü ruhların, efsaneleşmiş insanların ya da tanrıların (genel olarak dinlere gönderme yapılıyor) baskısı altında kalmaz ve mutlu oluruz mesajı veriliyor. Tabii bu farklılıklarımızı törpülemeli, diğerlerinin yaşam alanına müdahale etmemeliyiz. Çünkü istense de Müslüman, seküler, feminist ya da eşcinsel insanlar bir arada huzur içinde yaşayamazlar. Farklılıkları nedeniyle birbirlerinin yaşamlarını engellerler. O nedenle bu grupların yaşam tarzları, diğer bir deyişle *dinleri* ortak bir zeminde buluşmalıdır. Bu da ister istemez tektipleşme zorunluluğunu ortaya çıkarır. İş dönüp dolaşıp hümanizm üzerine oturmuş bir toplum yapısına çıkıyor. O da tek dünya devletini zorunlu kılıyor. Bu da özellikle Müslümanların İslam'ın uygulamasından vazgeçip yalnızca bir kurama, gerçekleşmesi beklenmeyen bir düşe, deyim yerindeyse bir efsaneye, oyun ve eğlenceye indirilmesi anlamına geliyor.

Ekibimiz daha sonra ortaya çıkan sıvıyla Vigo arasında bağlantı kuruyor. Şehrin altındaki pembe balçık derenin Vigo'nun resminin olduğu müzeye doğru aktığını keşfedip ilk filmde tanıdığımız belediye başkanına durumu bildirmeye gidiyorlar.

İlk filmdeki gibi Kitabımukaddes anlatıları yapmak yerine gerçeği söyleyince ciddiye almıyorlar ve başkanın adamı Jack tarafından deli gibi görünüp özel bir hastaneye yollanıyorlar. Bu filmdeki Jack karakteri ilk filmdeki Walter kadar saldırgan değil, daha çok alaycı ve küçümser yüz ifadeleriyle görünüyor.

Kuran'da Allah'ın dinini savunan peygamberler için "sahtekar, büyücü, deli" gibi yakıştırmalar yapıldığını okuyoruz. Her şeye gücü yeten bir bilimi savunan hayalet avcılarını her iki filmde aynı sıfatlarla suçlanıyorlar. Yukarıda örneğini verdiğim, DiCaprio'nun oynadığı *Don't Look Up* filminde dünyanın sonu hakkında uyarı yapan bilimadamları da benzer suçlamalara maruz kalıyor. Bu gibi filmlerde eskinin uyarıcı elçilerinin modern bilim insanlarıyla yer değiştirdiğini görüyoruz. Bu filmleri çekenlerin "ehlikitap" toplumu üyesi olduğunu hatırlatmakta fayda var.

Ekip hastanedeyken Yanoş bebeği kaçırp müzeye götürüyor, bu sırada onu gören Dana da peşinden gidiyor. Müze pembe balçıkla kaplanıyor, hayaletler ortaya çıkıp tüm

şehirde kargaşa çıkarıyorlar. İlk filmde olduğu gibi ekibimiz yine başkan tarafından çağrılıyor ve şehrin son umudu oluyorlar. Bu sırada ilk filmdeki kardinali başkanın ofisinde göremiyoruz, ayrıca ekibi hastaneye gönderen Jack'de başkan tarafından Walter gibi kapı dışarı ediliyor.

Kalabalığın tezahüratları eşliğinde müzenin önüne gelirler ama silahları balçığa bir etki etmez. Egon bunun sebebini şehirdeki kötülüğe bağlar ve pozitif enerjiye ihtiyaç olduğunu söyler. Tam o sırada hepsi arabanın plakasına bakar ve şehre enerji verecek sembolü bulurlar:

Özgürlük heykeli 1886 yılında, ABD'nin 100. kuruluş yılı şerefine müttefik Fransa tarafından hediye edilmiştir. Fransa ve ABD, merkezine tanrıyı değil insanı koyan modern laik devletlerin iki öncüsüdür ve ikisinin de kurucuları hümanist masonlardır. Heykelin "özgürlük" teması da muhtemelen tektanrıci döneme bir göndermedir. (Hani kimden ya da neyden özgürlük, mesela Tanrı'dan mı?) Heykelin tasarımı antik Yunan hikayelerindeki Kolosus'u andırır. Hatta "The New Colossus" adında bir şiir de heykele iliştilmiştir. Sol elinde üzerinde Roma rakamları bulunan bir kitap vardır. Antik Yunan ve Roma'ya yapılan bu atıflar, Batı'nın, Ortadoğu merkezli tektanrıçılığı batılı çoktanrıci değerlerle değiştirip bunları evrensel kılma çabasının bir ürünüdür. Filmin yapımcısı Columbia Pictures şirketinin logosunda da sağ elinde meşale tutan bir kadın figürü vardır. Logodaki kadının giysileri antik Yunan ve Roma'yı çağırıştırır.

İki filmin de New York'ta çekilmesi ve özgürlük heykeline yapılan atıflar önemlidir. Bu filmler antik tanrıların ya da efsaneleşmiş insan figürlerinin "özgür, demokratik, seküler" New York'u işgalini anlatır. Bu şehir çokkültürcü ve seküler yaşamıyla adeta tek dünya devletinin bir prototipidir. Özgürlük heykeli de bu yaşam tarzının yüz yıldan fazla bir süredir sembolüdür, şehrin bu değerlerinin adeta koruyucusudur. Bu tılsımlı niteliğiyle neredeyse bir tanrı heykelidir.

Mesela Washington'a yapılacak bir saldırı ABD'ye yönelik kabul edilebilecekken New York'a yapılacak bir saldırının "modern değerlere" yapılmış kabul edilmesi daha olasıdır. 11 Eylül 2001'de olanlar da budur. İki uçak New York'ta adında "dünya" geçen özel mülkiyetli binalara, bir uçak da Washington'da ABD genelkurmay binasına girmişti (güya). Böylece filmlerde uzaylıların ille ABD'ye saldırması gibi ABD'nin "dünya" adına

bir adım öne çıkması senaryosu gerçek yaşama uygulanmıştı. Saldırı ABD'ye değil, "evrensel ve çağdaş değerlere" yapılmış gibi gösterilmişti.

Buna benzer pek çok görüntü sık yineleme yöntemi kullanarak ve eşlik eden kaygı verici ve duygusal sözel içerikle belleklere kazınmış, modern insanların "özgür" yaşamlarının "gerici Müslüman teröristler" (Gozer ve Vigo'nun gerçek dünyadaki yansımaları) tarafından işgal edilmekte olduğu algısı oluşturulmuştur. Ardından sadece ABD odaklı değil, "küresel" olduğu iddia edilen terörü engellemek bahanesiyle askeri operasyonlar yapıp binlerce insan öldürülmüş, yargılanmadan kondukları özel hapishanelerde işkence görmüş, 1984 romanını andıran gözetleme mekanizmaları "zorunlu rızayla" devreye sokulmuştur.

Benzer zorunlu rızayı yakın zamanda Covid-19 sürecinde de gördük. İnsanlar evlere kapatılmayı, sosyal yaşama katılıp işlerinden kovulmamak için maske takmayı ve aşı olmayı kabul eder oldular. Etmeyenler sakıncalı listesine alındılar. Haber ve reklamlar yoluyla boş sokaklar gösterilip, o "eski mutlu günlere" dönmek için geçici olarak "kısıtlanmayı" kabul etmeleri istenmişti. Tek yapmaları gereken bilimadamlarına ve yetkililere güvenip sabırla beklemektir. Bakarsın bir "Virüs Avcıları" filmi de çekilir, akıl hocaları rolünde de Bill Gates oynar.

Kendilerine gelen esinle özgürlük adasına giden ekibimiz heykeli pembe balçıkla kaplar, ses ve kontrol sistemlerini de kurarak heykeli hareket ettirmeye başlarlar. Film izlerken aklınıza " vakitleri kısıtlı değil mi, neden tüm işi dört kişi yapıyorlar, biraz önce müzenin önünde görünen polis ve itfaiyeden de yardım alsalar ya" diye bir soru gelebilir, gelmesin. İçeriği ister fantastik, ister gerçek olma iddiasında olsun, Hollywood filmlerini izlerken senaryo ya da kurgudaki çarpıklıkları görmemeniz gerekir, yoksa keyif alamazsınız. Yüksek bütçeli ya da kült kabul edilen filmler bile gözünüze çocuk piyesi gibi görünebilir. Birçok kişi "zaten eğlenmek için izliyoruz, ciddiye aldığımız yok, bu çarpıklıkların biz de farkındayız" diyebilir ama mesele senaryodaki delikleri bulmak

değil. Her filmde iki yüz hata bulan Youtube kanalları var. Aferin, büyük iş! Yapılan aşılama yalamadan yuttuktan, çocuğuna da yedirdikten, beynini ve vicdanını yapımcının ayaklarının altına attıktan sonra neye yarar?

Heykel sadece hareketlenmiyor, elindeki meşale de yanmaya başlıyor.

Heykelin yaktığı ışık "aydınlık yine karanlığı yenecek" mesajı gibi çünkü ilk filmdekine benzer şekilde şehir yine kararıyor. Burada "karanlık" olarak görülen, içerisinde tektanrıcılığın da olduğu tüm eski anlatılar olabilir. Zaten Sümerli Gozer üzerinden tektanrıcılığa, Vigo üzerinden de yerel efsanelere gönderme yapıyor.

Karanlıklardan aydınlığa çıkma konusunda Kuran'daki bazı atıflar:

Allah iman edenlerin egemeni ve dostudur; onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır. İnkâr edenlerin dostları ise azgın ve küstahlardır; onları aydınlıktan karanlığa çıkarırlar. Onlar ateş halkıdır, onlar orada sürekli kalıcıdır. 2:257

Sizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için kuluna kanıt içeren açıklayıcı ayetleri indiren odur. Kuşkusuz Allah, Çok Şefkatli'dir, Rahmeti Kesintisiz'dir. 57:9

Elif, Lam, Ra. Bu; insanları rablerinin izni ile karanlıklardan aydınlığa çıkarman; onları Mutlak Üstün Olan'ın, Övgüye Değer Yegane Varlık Olan'ın yoluna iletmen için sana indirdiğimiz bir kitaptır. 14:1

İnananlarla karşılaştıklarında, "İnandık!" derler. Oysa şeytanlarıyla baş başa kaldıklarında, şöyle derler: "Aslında sizinle birlikteyiz; yalnızca alay ediyoruz!" Allah onlarla alay eder ve azgınlıkları içinde şaşkın dolaşmaları için süre verir. İşte onlar doğru yol karşılığında sapkınlığı satın almışlardır. Fakat bu alışverişleri bir yarar sağlamamış; doğru yolu da bulamamışlardır. Onların durumu ateş yakan kimselerin durumunun tıpkısıdır. Çevrelerini aydınlattığı zaman, Allah onların aydınlıklarını alır ve göremez durumda karanlıklar içinde bırakır. Onlar sağırdır, dilsizdir, kördür; artık dönmezler. 2:14-18

Kuran'da Aydınlanmacı modern görüşlerle tam bir karşıtlık var. Allah'ın ve vahyinin karanlıklardan aydınlığa çıkaracağı söyleminin karşısına, bu işi sadece bilimin

yapabileceği anlatıları çıkarılıyor ve kitlelere din-bilim çatışması varmış gibi anlatılıyor. İki taraftan birini seçmeniz ve diğerine sırt çevirmeniz gerektiğini söyleyenler iyi niyetli değillerdir. Din-bilim meselesi başka yazıların konusu olduğu için bu kadarla yetinip filme dönüyorum.

Özgürlük Heykeli New York sokaklarında.

Heykel meşale tutan eliyle müzenin çatısına bir darbe indirir ve hayalet avcılarını içeri girer. Bu sırada Vigo resmin içinden çıkar ve ekibimizi felç durumuna sokarak bebeği ele geçirir (ilk filmdeki Gozer bunu niye akıl edemedi, neyse sormayacaktık). Tam her şey bitti derken New Yorkluların şarkı söylediği duyulur.

Burası filmdeki hümanist aşılamanın zirvesi. Tek bakışla insanları felç edebilen kötünün kötüsü bir varlık nasıl oluyorsa bu şarkıyı duyunca olumsuz bir şekilde etkileniyor. İlk filmde bina önündeki Hristiyan ve Yahudilerin ettiği dualar Gozer'a bir zarar vermemişti, ama hümanist duygularla söylenen bir şarkı Vigo'ya zarar verebiliyor. Bariz şekilde **Tanrı'ya** güvenmenin ve dua etmenin anlamsız olduğu ama kendi **içimize** dönüp sevgi ve kardeşlik ruhuyla hareket edersek ve bilim insanlarına güvenirsek her türlü kötülüğü yenebileceğimiz mesajı veriliyor. Bu filmler özelinde kötülükten kasıt da Tanrı ve tanrıya yakın sayılan kişiler.

Bu arada yakın çekimde, ilk filmde kalabalıklar arasında gördüğümüz Yahudi ve Hristiyanları göremiyoruz. Zaten onlar olsaydı muhtemelen şarkıya eşlik etmek yerine yine dua ederlerdi ve yine işe yaramazdı. Şehrin, seküler sakinleri ve bilimadamları tarafından kurtarıldığı belli olsun diye böyle yapılmış olabilir. En sonda, takıma şehrin anahtarı verilirken bir iki saniye görülen kardinal ve başka din adamları var. Her şey olup bittikten sonra en ön sandalyelere oturmuşlar. Ama izleyici biliyor ki şehri onlar kurtarmadı, bilimadamları ve onlara inanan hümanist New Yorklular kurtardı.

Kalabalığın söylediği şarkı birçok kişinin ismini bilmese de melodisine aşına olacağı "Auld Lang Syne" isimli, İskoç-İngiliz kökenleri olan bir halk şarkısı. Yeni yıl şarkısı olarak da biliniyor ki filmin bu bölümleri yeni yıl gecesinde geçiyor. Buna rağmen şarkının doğrudan Hristiyan bir kökeni yok, yani ben bulamadım. Zaten ilgili sahnede ilk filmde gördüğümüz Hristiyanlar da yok. Birçok ülkenin diline uyarlanmış, artık yerel ya da dinsel olmaktan çıkmış bir şarkı. Son olarak, Britanya kültürüyle alakasız bir şekilde Güney Kore'nin milli marşında bile bir dönem kullanılmış. Noel Bayramı'na yakınlığı nedeniyle seküler yılbaşı kutlamasını abartıp dikkatleri dinsel Noel'den kaçırmak özellikle Yahudi ve mason eğlendirici ve kapitalistlerin kasıtlı olarak yapageldikleri bir şey. Ülkemizde Noel Baba kostümlerinin, ağaçların, kapıya asılan takların, çorapların, kar ve yıldız imgelerinin yılbaşıyla ilgili sanılması bu karışıklığın sonucu olsa gerek.

Nasıl oluyorsa duyduğu şarkıdan etkilenen Vigo'nun ağız yüzü birbirine giriyor ve tekrar resme hapsoluyor. Ardından felç etkisinden kurtulan hayalet avcıları çocuğu kurtarıp Vigo'yu tablonun içindeyken silahlarıyla yok ediyorlar. Daha sonra aynı tablo aşağıdaki resme dönüşüyor:

Bu tablo Meryem'li, Yahya'lı ve Bebek İsa'lı Hristiyan tablolarının bir parodisidir. Yahudi yapımcılar Hristiyanlıkla açıkça dalga geçiyorlar. Bunun ülkemizdeki eşdeğeri Hz. Ali tablosunun bir parodisi olurdu. Acaba nasıl karşılanırdı?

Ardından müzik giriyor ve ekip ilk filmin sonundaki gibi dışardaki coşkulu kalabalığa karışıyor. Özgürlük adasında bir teşekkür etkinliği düzenleniyor ve ekran kararmadan önceki son görüntü şu oluyor:

Özgür şehir New York, halkı ve özverili bilim insanları tarafından eski dünyanın tehditlerinden tekrar kurtarıldı. On iki yıl sonra yine saldırıya uğrayacak, bu sefer Gozer ve Vigo'nun yerine İslam hedefe konacak.